

15. Студеничка
академија

Манастир Студеница
09-12. јун 2010.

800 година
српске медицине

ЛЕТОПИС
СТУДЕНИЧКЕ
АКАДЕМИЈЕ
ANNALS OF THE ACADEMY OF STUDENICA

UDC: 618.16-006, -"„+“

Лечење рака грлића материце - некад и сад

Весна Кесић

Институт за гинекологију и акушерство, Клинички центар Србије

Први познати опис рака грлића материце пронађен је у Кахун папирусу, написаном у старом Египту, око 1 500 година пре нове ере. Тада је први пут поменута и превенција ове болести, јер се као заштита препоручивала примена ланеног платна као кондома.

У доба античке Грчке веровало се да унутрашње туморе не треба оперисати, нити лечити јаким фармацеутским третманом. Archigenes (I-III A.D.) је рак грлића материце описао као чврсту, плавичасту промену неправилног облика, која може обилно крварити, када је стављана интравагинална тампонада вуном натопљеном шафраном, опијумом и лековитим травама.

Све до почетка 19. века тампонада и каутеризација су биле једини начин лечења рака грлића материце. Записано је да је први покушај хируршког третмана начинио Осиандер, 1801. године радећи ампутацију грлића, а да је Langeback 1813. урадио прву, додуше неуспешну, вагиналну хистеректомију. Тек 1878. године Czerny је у Чешкој урадио прву успешну вагиналну, а Freund у Немачкој прву абдоминалну хистеректомију. Даљи напредак оперативних техника, анестезије и асепсе, омогућили су Schuchardt-у да 1893. године уради прву радикалну вагиналну хистеректомију, коју је 1901. потпуно модификовао Schaut-a.

Прву абдоминалну радикалну операцију урадио је 16. новембра 1898, чувени бечки гинеколог Ernst Wertheim. Операција је била изузетно тешка и пацијенткиња је умрла после 8 сати. Истрајавајући у својој посвећености оперативном лечењу рака грлића, Wertheim је после 14 година објавио монографију у којој је детаљно приказао резултате 500 оваквих операција, касније названих његовим именом.

Епохално откриће радијума, а затим и X-зрака, и њихова примена у лечењу рака грлића почетком двадесетог века (1903) привукли су пажњу медицинског света, јер је применљивост овог лечења била широка, а морбидитет и морталитет занемарив у односу на хирургију. Поновни интерес за хирургију почео је 1939. године када је амерички хирург Joe Vincent Meigs оперисао жену код које је лечење зрачењем било неуспешно. Meigs је Wertheimov-овој процедури додао обавезну

дисекцију лимфних нодуса. Од тада, описано је и рађено много радикалних процедура. Оне су добијале различита имена, према различитим ауторима, различитим интерпретацијама анатомије, и одговарале различитим степенима радикалитета. Ипак, Wertheim-Meigs-ова операција је до данас остала синоним за радикалну хирургију рака грлића материце. Ово је обимна операција, повезана са озбиљним морбидитетом. Она утиче не само на радне способности и психолошко стање жене, већ и на сексуалне функције и будуће репродуктивне способности.

Хируршки третман рака грлића материце, претрпео је значајне промене. Модерна радикална хистеректомија укључује спектар процедура, од ултрарадикалних до модификованих. Адаптација радикалитета проширености тумора постала је најважније питање оперативног лечења рака грлића материце.

Сем успешног онколошког исхода, савремени приступ лечењу рака грлића добио је још један изазов - очување фертилитета. Оно се, у строго одабраним случајевима, постиже трахелектомијом, која имај за циљ да очува фертилитет и спречи потенцијалне компликације радикалног третмана, без угрожавања будућности жене.

Ипак, највећи успех у борби против рака грлића материце, који је скоро 2 000 година био неизлечива болест, данас захваљујући широкој примени цитологије и колпоскопије, представља могућност откривања болести у преинвазивној фази када се лечи малим интервенцијама, уз потпуно очување квалитета живота и могућности рађања.

Кључне речи: Рак грлића материце; Историја медицине; Ernst Wertheim